

Јелена Р. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 16. 11. 2022.
Прихваћен: 22. 2. 2023.

ПРЕДИКАЦИЈА КАО ВЕРБАЛНА ЕВОЛУЦИЈА И ДИНАМИКА

У овоме прилогу – са ослоном на истраживања у *Српској синтакси* (Симић/Јовановић Симић 2017), и на ставове Сосирове (1969), Белићеве (1958), Маретићеве (1963), Мартинеове (1973), Шмитове (1966), Раселове (1967), Остинове (1994), те и чешких синтаксичара (Грепл/Карлик 1986), – теоријски се разматра предикација са аспекта структурне еволутивности и вербалне динамичности. Полази се од синтагматских и несинтагматских функција језичких јединица, и на том се нивоу разматрања уведе појмови динамике и статике. Следећи појам који се у раду разматра јесте колокација – она се узима као почетни ниво формирања структура вишег реда, па се кохезиони и интеграциони процеси у језику доводе у везу са хијерархијом синтаксичких позиција. Предикативност се овде разуме као лингвистички а не логички појам, па је, у том смислу – реченица одређена као основна јединица лингвистички обележеног споразумевања. Коначни је закључак ауторов да је структурна синтакса база за све остале теоријске поставке о језику, али да и прагматички, тј. комуникативни аспект проучавања језичких форми, као и стилистички и вербатолошки, – припадају лингвистици.

Кључне речи: предикација, реченица, синтагма, еволуција, статика, динамика, актуализација.

1. Уводна разматрања

1. Динамика у језику подразумева 'кретање, процесуалност, мобилност'¹, и најчешће се, у структурном смислу, односи на реченицу. Наиме, по Белићевом мишљењу (1958) – реченица је динамичка структура, а синтагма статичка, па, с тим у вези, унутарсистемски парадигматски односи и дистинкције – представљају статичку перспективу, тј. општа правила, док јединице у реченици остварују своју динамичку функцију.

---

*jelenajo@beograd.com

¹ Мобилност означава способност јединица и структура за миграцију или линеарну покретљивост, а може значити и вишеструку употребљивост, и мобилност (уп.: Симић/Јовановић Симић 2017: т. 1.1; т. 1.4; т. 1.5; т. 2.2; т. 2.4.; т. 2.3; т. 3.1.; т. 4.1; т. 4.4).

1.1. У том смислу, 'динамичан' (тј. 'динамички') означава способност јединица и структура за промену места, облика, значења и сл. Сходно томе, динамичност показују искази глаголске² природе, а статичност – глобални искази номиналне и придевске природе. И само значење има своју статичку, унутарсистемску, и динамичку, функционалну перспективу. 'Статичан' (тј. 'статички') означава непомићност или имобилност језичких форми, и у својој основној функцији то је ознака предмета или појавности, као самостална или контекстна ноема, деиктичка идентификација или непредикативна констатација, обично именица ван конструкције, и обично апстрактна. Поред унутарсистемске функционалности, статичност подразумева понекад и саму перспективу означености – као статичка квалификација, тј. статичка форма приписивања особина, или као статички тематски садржај.

1.2. У вербатолошком смислу, нарација³ је резултат тематске прогресије и рематске динамике, а опис – резултат статике, међутим, врло често се опис једино може прецизно одредити као динамички⁴. Опис подразумева обухватање сложеног денотата (тематског комплекса) скупом номинатора повезаних у синтаксички организовану конструкцију, али може означавати и текстовну целину која номинацијским јединицама обухвата дати тематски комплекс, па је у том смислу сличан дескрипцији. Разлика између описа и констатације јесте у томе што је констатација хијерархијски виша лингвистичка функција ослоњена на опис, док је разлика између описа и тврдње у томе што је опис увек вишечлана структура, а тврдња то не мора бити.

1.3. Шмит (1966) сматра да постоји могућност описног излагања 'више стања', па се онда дескрипција не везује само за статичке чињенице, већ може приказивати и динамичке тематске целине. И Мартине (1973) налази лингвистичке критерије за одвајање синтагматских функција од 'несинтагматских', тј. 'везаних' монема од 'синтаксички аутономних' и 'самосталних'. Када се узму у обзир Шмитова и Мартинеова схватања – може се закључити да је критериј за идентификацију 'несинтагматских' функција управо издвојивост јединице у тој функцији из синтагматског низа: *Почиње приредба* → *Приредба*. Овде ваља напоменути да постоје не само 'издвојиве' јединице, него и 'неуклопиве' у синтагматски низ, као што су узвици, неке речце, вокатив и сл.

2. Као почетни ступањ формирања структуре вишег реда узимамо колокацију, из разлога што се фразне кохезије јављају код конструкција састављених од више речи, а које могу бити и хомогенизоване. То могу бити, нпр., наслови књига: *Аги и Ема, Рачунарство и аутоматика, Екологија и заштита животне средине*, и сл. Овде препознајемо колокацијски поступак и кохезију, а њима се супротстављају синтаксичка дисперзија или дислока-

² Вербатолошки посматрано, глаголи 'држе' на себи текст, међутим, нису сви глаголи појединачно 'динамични', па приповедање не почива само на активним глаголима радње, већ и на другим могућим начинима приказивања кретања и процеса (уп.: Јовановић Симић/Симић 2015).

³ Кључни појам у разумевању 'приповедања' (Принс 1982, 2011) – чини тзв. 'кретање значења' или 'тематска прогресија' (уп.: Јовановић Симић/Симић 2015: погл. 1.2.2, т. 5.4).

⁴ Понекад, како сматрају Валгина (1978) и Трошева (без г.), – смисаона тежина описа пада на догађање, и у том случају се говори о 'динамичком опису'.

ција. Даљи ступањ дисперзионих процеса представља екслокација, тј. пуно синтаксичко осамостаљење антиципованог дела конструкције (нпр. парентеза). Уз то, могућност контингентне сигнификативности, тј. да јединице равноправно учествују у називању делова тематске целине – доводи их у статус косигнификативности.

3. Констативне ноеме врло су разноврсне по облику, функцијама и смислу, али су четири врсте најважније – елипсе, гноме, наспрамне номинације и дефиниције.

3.1. Основни тип констативних ноема граматичари називају елипсама, и сматрају их непотпуним реченицама, из којих је изостављена, или у којима није изречена сувишна реч (уп.: Стевановић 1991; Маретић 1963: 423), а ми смо их назвали контекстним номинацијским јединицама, чији је смисао јасан из изречених речи (исп.: Симић/Јовановић Симић 2017: св. 1). Најчешће се срећемо са простом номинацијом (нпр. *дан, вечера*) и релационом, помоћу које се централни денотат смешта у временске услове (*пре, после*) или локалне (*у књизи, над књигом, на књизи*), или, пак, са пратећом номинацијом, као нпр. квантификативном⁵ (*много примера, мало анализе, пола текста*). Тако долазимо до појма глобалног исказа, који нема одређених формалних и уопште структурних карактеристика, те се може сматрати архаичнијим развојним ступњем синтаксичке структуре језика. Други тип констативних ноема представљају гноме и сличне изреке: *Дуга болест смрт готова, Дуг неплаћен грјех неопроштен, Моја кућица моја слободица* и сл., које су актуализоване као општа истина јер је њихов денотат оверен традицијом, а њему није потребан ослонац на посебне околности, па исказ важи у свакој прилици (уп.: и Маретић 1963: 425).

3.2. Трећу врсту констативних ноема чине наспрамне номинације. Маретић (1963: 427) наводи пример: *А први снијег... никуда ни маћи* – у којем сматра да су изостављена „два глагола један иза другог“ (*удари – не може се*). Ипак нам се чини да је овакве конструкције лакше објаснити као природне облике изражавања а не као редуковане исказе. У сваком случају овакав тип номинације врло је ефикасан са актуализацијског гледишта, јер не само да је усмерен на денотат, већ га и посебно истиче. И дефиниција често има форму конструкције са наспрамним номинацијама, нпр. у лексикографским делима (речницима, лексиконима, енциклопедијама): *'репортажа* – назив за сложенију врсту изражавања у којем се сликовито описује и извештава о реалним догађајима, личностима, просторима, објектима и појавама' (РКТ 1992), само што за разлику од других врста двоструке номинације, она обједињује синонимне конструкције (исп. о 'актуалној реченичној перспективи' у: Симић 1975: 57; Симић/Јовановић Симић 2017: т. 1.2, т. 4.1, т. 5).

4. Сада смо дошли до појма предикативности, и разматраћемо га само као лингвистички појам (а о његовој логичкој природи исп.: Шеших 1962). У 'Приручној граматици чешког језика' (Грепл и др. 1995: 369–371) предикат

⁵Заменичке и бројевне речи могу се употребљавати на сличан начин као и номинацијске: – *Ништа, ништа*. Штета није велика; Десет петица има. Еј! *Десет*.

се разматра са функционалног и формалног аспекта. Са првог гледишта, под њим се подразумева „она компонента реченице којом се о неком или нечем нешто казује [...]. Са другог, тј. формалног аспекта – предикат се одређује као „вид личнога глаголског облика”.

4.1. Предикација је, дакле, указивање из семантичких потенцијала речи на дати круг чињеница, на њихову егзистенцију или неегзистенцију, и то тако да саговорник разуме на које чињенице мисли говорно лице, и како о њима мисли. У ’Синтакси чешког језика’ (Грепл/Карлик 1986: 23–27) говори се, међутим, о ’говорном’ и ’пропозитивном акту’, и утврђује се да у пропозитивном учествују ’референцијални’ и ’предикативни’ акт. ’Референцијални акт’ одређује се као употреба језичког израза у непредикативној функцији за означавање ствари, појава или околности, а ’актом предикације’ сматра се употреба израза у функцији суда.

4.2. Јасно је да је овде ипак у питању логички прилаз предикацији, што се додирује са Белићевим погледима (1958) на субјекатско-предикатску ’везу појмова’, у којој је, са гледишта логике – битан акт ’приписивања садржаја’ једног термина садржају другог. Међутим, потпуност исказа не зависи од броја речи, већ од присуства предикатске јединице, као њене динамичке и актуализацијске вредности. Та јединица може бити употребљена самостално: *Грми*, али се може наћи и у комбинацији са различитим другим јединицама: *Тамо силно грми. / Није тачна тврдња да тамо силно грми.*

5. На овоме месту поставићемо питање односа предикације и актуализације, у ослонцу на Мартинеова истраживања о њима (1973). Наиме, Мартине је предикацију сврстао у скуп несинтагматских функција, али ју је повезао и са појмом актуализације, те их је на крају и изједначио, док је Белић (1958) номинацију и предикацију посматрао као две међусобно упоредиве категорије, због тога што се помоћу њих актуализује значење речи. Актуализација се, дакле, реализује као номинација, али и као предикација, с тим што је актуализација употреба речи у функцији самосталног денотатора, док је предикација – предикативна денотација. У ствари, питање актуализације разрешено је Белићевом мишљу о ’самосталној употреби’ (1958) самосталног сигнификатора, и Мартинеовом тврдњом да ’самостално употребити’ реч значи ’добити комплетан исказ’ (1973). Тако се предикација приказује као виши ступањ актуализације или актуалне номинације, што значи да се у случају предикације простом називању додаје функционални маркер односа именованог садржаја према говорнику или саговорницима. Нпр. форме *Магла* и *Маглити* – именују свој садржај као неку општу чињеницу, док *Магли* ту чињеницу смешта у одређену ситуацију, па је и конкретизује (одн. актуализује: *Магли* = Магла се дешава у време говора о њој), тј. утврђује је као чињеницу – како би рекли логичари (Аристотел 1987, Расел 1967).

6. Јасно је да постоји разлика⁶ између ’идентификације’ и ’дискриминације’, као између два основна вида сигнификације садржаја код основних

⁶ Треба имати на уму да дискриминативна и идентификацијска функција нису строго разгранчене, о чему сведоче нпр. властита имена, која свој денотат у ствари утврђују пре идентификацијом, него дискриминацијом.

категорија речи. У суштини, идентификација⁷ се ослања на вањске односе у које ступа денотат, док је дискриминација упућивање на тематски садржај. Лични глаголски облик има способност трансфера дискриминацијских речи (какви су и глаголи) у идентификаторе, што значи да идентификује денотат по истом методу као заменице. Идентификатори су једина врста лингвистичких форми које су способне да упуте на конкретни 'исечак стварности', док дискриминатори нису оспособљени да успоставе везу између искуствених чињеница са конкретним тематским садржајем говора. У том је смислу реченица, са својом предикацијском функцијом – посредник између десигнативне и денотативне функције речи.

7. Отвара нам се овде питање односа еволуције и хијерархије, па је важно утврдити однос номинације према идентификацији са гледишта хијерархије језичких функција – тј. са еволуцијског гледишта. Номинација, како смо показали, може бити остварена само у одређеним околностима, комуникативно врло нефункционалним, каква је употреба речи у списковима, каталозима, речницима, лексиконима итд., – али у основној функцији језичког споразумевања, номинација се мора удружити са идентификацијском функцијом у предикативности.

2. О динамичком статусу синтагме и реченице

1. Александар Белић (1958: 96) у центар предмета синтаксе као науке ставља две јединице – реченицу и синтагму, док Сосир (1969) полази од схватања о синтагматици као основи синтаксичке структуре. Белићево мишљење о статусу реченице и синтагме заправо је друкчије од Де Сосировог, јер реченица за њега није само тип синтагматских конструкција, статичних по природи, већ јединица другог реда, динамичка. Но ако је реченица ипак 'веза', као што и Белић тврди, и ако је линеарна, као што мора бити ако је 'веза', онда је тешко прихватити тезу о њеној 'несинтагматичности'. Реч је о томе што синтагматске 'везе' нису исте врсте, а основа њихове класификације и карактеризације класа – јесте, као што смо помињали, статичка веза код синтагме, и динамичка код реченице. Дакле, ако посматрамо реченицу као низ чланова који сем субјекта и предиката окупља и друге конституенте, – онда везу субјеката и предиката можемо сматрати конститутивном за реченицу, док су друге везе споредне и неконститутивне.

2. Међутим, јединство које чине субјекат и предикат, а како их Белић тумачи (1958), у крајњој линији се не разликује од нереченичних вишечланих синтаксичких склопова, тј. 'вишечланих описних структура' (уп.: Симић/Јовановић Симић 2017: т. 1, т. 2, т. 4). Наиме, и у синтагми једна реч је

---

⁷ Речи *ево*, *ето*, *ено* и *гле*, по својој природи и функцијама – представљају речце за указивање и показивање, те се са њима облички могу повезати супстантивни номинатори, идентификатори и квантификатори. Овакве конструкције назвали смо деиктичким идентификаторима (Симић/Јовановић Симић 2017).

синсемантична, јер свој садржај износи карактеришући садржај друге, док та друга има аутосемантични статус. Тако у конструкцији *љутљиви Јован*⁸ именица *Јован* упућује само на свој денотат, док *љутљиви* свој приписује *Јовану* као његову особину. По томе се реченица *Јован је љутљив* нимало не разликује од синтагме *љутљиви Јован*. И реченица се може разумети као синтагма вишег реда (у односу на нереченичне или субреченичне), ако идемо за Белићевим тумачењима (1958), јер је вишечлана и структурно устаљена, типизирана и систематизирана, па се и њени чланови односе један према другоме на исти начин као у синтагми.

3. Еволуција реченице, према томе, основу налази у субјекатско-предикатској вези, тј. у односу апонираних јединица. У двочлавној реченици типа *Ја пишем*, можемо препознати чињеницу да је реченица и настала тако што је удвостручена ознака лица: поред инкорпориране у 'реченичну сложеницу', коју сматрамо синтетичком формом која обједињује назив тематског садржаја и ознаку актуалности, постоји и придружена у лику заменичке речи.

3.1. Идеји о динамичкој природи реченице, тј. о примату⁹ предиката над субјектом (уп.: Буслајев 1959: 258), супротставља се мишљење о субјекту као структурној доминанти реченице (исп.: Шахматова 1925), чиме се номиналност и статика постављају као структурно тежиште. Белошпакова (1967: 33, 1977: 170) посебну пажњу посвећује теорији о предикату као структурном, функционалном и динамичком језгру реченице, чиме се теоријски интерес почиње преносити на план функционалне и комуникативне синтаксе, иако структурна синтакса остаје темељ сваког синтаксичког просуђивања.

3.2. Белић (1958) порекло субјекта и предиката види у синтагматској атрибутско-именичкој вези, од које је, даље, настала конструкција у којој свака реч има сопствену функцију и посебан статус. Гледане у хијерархији структурних односа – ове су се појаве постепено развијале, и биле су праћене развојем принципа синтагматске организације исказа.

3.3. Белић накнадно мења свој полазни став, јер уместо о различитим типовима 'везе', говори о различитим условима њиховог формирања. „То су две различне ствари – мисли Белић (1958: 182), – једна је у моменту говора већ дана: то је синтагма; а друга се у моменту говора ствара: то је реченица; једна представља низ речи употребљених за то да се један појам опише; а друга представља у даном тренутку или за дано време везу двају појмова; једна је статика – ако тако можемо да се изразимо, – а друга је динамика [...]”.

4. Дакле, са спекта еволуцијског напредовања, реченица настаје од синтагматске грађе, али ова грађа доживљава суштинску прераду када се преобрати из синтагматске у реченичну структуру: *љутљиви Јован* → *Јован*

⁸ Синтагма је, такође, и јединица језика, елемент система (Белић 1958: 101–102), па 'љутљиви Јован' у реченици *Љутљиви Јован је написао леп састав* – има исти статус као и само 'Јован', што значи да обавља функцију субјекта.

⁹ Предикат није обавезно конструктивна доминанта исказне форме, већ само реченице, али ако је реченица истовремено исказ, онда тај исказ има карактер предикативне структуре: *Јован се увек љути*. Предикат се може наћи и на периферној позицији, и тада само део исказа има предикативну физиономију, као зависна реченица: *Помисао на Јована, који се увек љутио...*, којом је оквалификована или комплетирана нека реч или синтагма из оквира исказне форме.

је љутљив. Међу овим конструктивним типовима постоји разлика која се не тиче саме линеарности, него и семантике. У љутљиви Јован доведена су у везу значења двеју речи која постоје у лексикону, и то тако да 'љутљивост' бива семантички сужена и сведена на оне нијансе које се тичу 'Јована'. На семантичком плану посматрано, у процесу сједињења речи у синтагматску структуру добија се мономна јединица (ендогеног карактера), само осветљена из два различита угла – статичког и динамичког. Код реченице, по Белићу (1958), дешава се нешто супротно: пуцањем 'појмовног јединства' долази до сепарације десигнативних садржаја обједињених речи (тј. настаје егзогени тип). Дакле, у реченици *Јован је љутљив* постоји 'усмерење на реалност', тј. на расположење или особину једнога конкретног Јована о којем се говори, а у синтагми је реч о 'љутљивости Јована' уопште (уп.: Расел 1967: 113–114).

5. Сада ћемо скренути пажњу и на еволуцију функција. Наиме, постоји и функционална разлика између синтагме и реченице, тј. (и) прагматичка (уп: Морис 1971), – која је заснована и на њиховом 'облику', одн. присуству елемента 'је' у реченици, и његовом одсуству у синтагми. По Раселовој дефиницији (1967: 114), реченица обавља 'битну функцију језика' – а то је да 'тврди или пориче чињенице', тј. да представља 'констатацију', чему се супротставља 'опис', који свакако може бити састављен од више појединачних констатација. Синтагма је, према томе, нижи вид организације вишечланих форми, а реченица је виши развојни, изведени ступањ исте појаве.

3. О реченици као динамичкој форми

1. Сада нам је на реду скренути пажњу на комуникативни аспект реченице, тј. на њену динамичку и прагматичку димензију разумевања (исп.: Остин 1994), која, такође, припада лингвистици. Наиме, структурну страну реченице чине њени саставни елементи, лингвистичка обележја пунозначних речи, и начин њихове повезаности, међутим, показатељи трансформације реченице у исказ везани су за лични глаголски облик, а сâм трансфер значења није никакав саставни део реченице, него њена референтна функција, сврха и резултат њене употребе у говору. Дакле, и структурна и комуникативна синтакса јесу лингвистичке дисциплине, па је динамизам, у том смислу, не само особеност реченичне структуре, већ и њена дискрепанца у односу на синтагму.

2. Наш пример: *Јован се љути* – не разликује се од 'љутљиви Јован' само по томе што је носилац комуникативне функције, него и по томе што се као форма склапа у самом комуникативном акту. Динамика склапања у артикулацијском процесу као саставној компоненти говорног акта – својствена је, према томе, реченици, а није синтагми. Посматрана у процесу споразумевања, реченица је оживљена и другим динамичким модалитетима: интонацијом, тонском линијом, паузама, темпом изговора, и сл. Сва та средства, иако не преносе информацију о реалним чињеницама, индикатор су говорниковог става према изнетим чињеницама, па је реченица, управо посматрана као динамичка форма – предмет и тзв. 'стилистичке синтаксе'.

3. Базна ћелија у којој динамички егзистирају синтаксички структурни типови, и у којој се они комбинују или сукобљавају међусобно – заправо је исказ, односно свака форма која се самостално употребљава или се може употребити у процесу споразумевања да било како пренесе неку обавештење. У том смислу, реченица коју смо узели за пример: *Јован се љути* – јесте једна исказна форма, али је исказна форма и: *Љутљиви Јован* – разуме се, онда када је активирана у говорној делатности без артикулацијског ослонца на друге форме, тј. када је паузама издвојена из контекста. Разлика међу овим формама заправо је само у томе што реченица располаже посебним лингвистичким ознакама које је оспособљавају за функцију преношења обавештења у споразумевању, док нереченични исказ нема тих ознака, и функционише у ослонцу на околности употребе или на контекст.

4. Исказ је и скуп од више реченица: *Јован се љути јер му мама није дозволила да иде у биоскоп*. Иако свака од реченица има сопствене оријентацијске ознаке којима свој садржај поставља у однос према реалности, оне све заједно имају јединствен смисао, заједничку интонацијску линију и заједнички комуникативни ефекат. Дакле, реченица је динамичка јединица, тј. јединица говора која настаје у тренутку када се спајањем речи спајају мисаоне јединице, и помоћу њихове узајамне везе – једном нешто ново о другој износи. Међутим, 'слободна веза', о којој Белић говори (1958: 95–96), никако не значи да та веза није регулисана језичким правилима.

5. У том смислу, о предикацији, тј. реченици – може се говорити и са аспекта односа језика и говора. Првобитни медијум егзистенције синтагме јесте језик, док је реченица творачка и динамичка јединица говора. Међутим, сигнификацијска функција указивања на денотат не чини реченицу искључиво говорном структуром, јер другим путем, тј. уопштавањем и типизацијом форми, како Белић схвата тај процес (1958: 102) – реченица се такође враћа систему и његовој регулативи.

4. Закључне напомене

Резултат наших интерпретација може се укратко на следећи начин формулисати.

1. Основна ћелија споразумевања јесте исказ, тј. свака форма изговорена самостално и употребљена да пренесе обавештење. Реченица је структура која појединачно или у скупу служи да лингвистичким средствима активира исказ за пренос обавештења.

2. Превођење лексичке подлоге говора из области других речи у глаголску сферу – представља трансформацију форме исказа од непредикативног и статичког, у предикативни и динамички. Дакле, носилац предикативности као реченичног обележја – јесте глаголска реч. Међутим, само лични глаголски облици преобраћају обични исказ у предикативну, тј. у актуалну и динамичку форму.

3. Према томе, два типа исказних форми, непредикативне и предикативне, начелно су равноправне у употреби, али је први тип обележен унутарструктурним динамизмом, а други свој динамизам остварује тек у међуисказном односу, тј. у минималној текстуалној структури.

ЛИТЕРАТУРА

- Аристотел 1987:** Аристотел, *Реторика*, 1,2,3, Београд: независна издања.
- Белић 1958:** А. Белић, *О језичкој природи и језичком развоју I*, Београд: САНУ.
- Белошапкова 1967:** В. А. Белошапкова, *Сложно предложење у савременом руском језику: (неке питања теорије)*, Москва: Просвещение.
- Белошапкова 1977:** В. А. Белошапкова, *Савремени руски језик. Синтаксис*, Учеб. пособие для филол. специальностей ун-тов, Москва: Высш. школа.
- Буслајев 1959:** Ф. И. Буслаев, *Историческая грамматика русского языка*, Москва: Государственное учебно-педагогическое издательство Министерства просвещения РСФСР.
- Валгина 1978:** Н. С. Валгина, *Синтаксис современного русского языка*, 2-е изд., Москва: ВШ.
- Грепл/Карлик 1986:** М. Grepl a P. Karlík, *Skladba spisovné češtiny*, Statní pedagogické nakladatelství, Praha.
- Грепл и др. 1995:** М. Grepl a др., *Priruční mluvnice češtiny*, Praha: Lidové noviny.
- Јовановић 2013:** Ј. Јовановић, *Лингвистички и стилистички аспекти проучавања реченице*, Београд: Јасен.
- Јовановић Симић/Симић 2015:** Ј. Јовановић Симић, Р. Симић, *Вербатологија*, Београд: НДСЈ и Јасен.
- Маретић 1963:** Т. Maretić, *Gramatika hrvatskoga ili srpskog jezika*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Мартине 1973:** А. Мартине, *Језик и функција*, Сарајево: Свјетлост и Завод за уџбенике.
- Морис 1971:** Ch. Morris, *Writings of the General Theory of Signs*, The Hague and Paris: Mouton.
- Остин 1994:** Џ. Л. Остин, *Како деловати речима*, Нови Сад: Матица српска.
- Принс 1982:** G. Prince, *Narratology. The Form and Function of Narrative*, The Hague: Mouton.
- Принс 2011:** Dž. Prins, *Naratoški rečnik*, Београд: Službeni glasnik.
- Расел 1967:** В. Russel, *An Inquiry into Meaning and Truth*, London.
- РКТ 1992:** *Речник књижевних термина*, друго допуњено изд., Београд: Нолит.
- РМС 1967–1976:** *Речник српскохрватског књижевног језика*, Нови Сад (–Загреб): Матица српска (–Матица хрватска).
- Симић 1975:** Р. Симић, Теоријско-методолошки проблеми у типологији словенске реченице, *Јужнословенски филолог*, XXXII, 47–119.

- Симић/Јовановић Симић 2017:** Р. Симић, Ј. Јовановић Симић, *Српска синтакса*, 1–7, Београд: НДСЈ и Јасен.
- Сосир 1969:** Ф. де Сосир, *Опита лингвистика*, Београд: Нолит.
- Стевановић 1991:** М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик II*, Београд: Научна књига.
- Трошева [s. a.]:** Т. Трошева, *Система функционално-смысловых типов речи в современном русском языке*, рад подржан од РГНФ (грант No 02-04-00414 а/Г).
- Шахматова 1925:** А. А. Шахматова, *Синтаксис русского языка*, вып. 1, Ленинград.
- Шешић 1962:** Б. Шешић, *Логика*, 2. изд., Београд: Научна књига.
- Шмит 1966:** F. Schmeidt, *Zeichen und Wirklichkeit*, Stuttgart.

Jelena Jovanović Simić

PREDICATION AS VERBAL EVOLUTION AND DYNAMICS

Summary

In this contribution, predication is theoretically considered from the aspect of structural evolution and verbal dynamism. It starts from the syntagmatic and non-syntagmatic functions of linguistic units, and then the concepts of dynamics and statics, collocation and predicability are introduced. The final conclusion is that structural syntax is the basis for all other theoretical propositions about language, but that the pragmatic aspect of the study of linguistic forms also belongs to linguistics.

Keywords: predication, sentence, syntagm, evolution, statics, dynamics, actualization.